

Redaktør: M g r. I r g e n s. Medarbeidere: Prost Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland

„St. Olav“ utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontor eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt. for utlandet tilleg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. ihende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften.
„St. Olav“'s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743 Redaktøren privat 14161 Redaksjonssekretæren privat 17340 — „St. Olav“'s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I, åpent torsdage fra 10—2 og 4—7. Lørdager fra 10—1. De øvrige dage fra kl. 10—4 Utbetalinger kun tirsdag kl. 3—4.

INNHold: «Syvfoldig er din nådes verk». — Pinsehymne. — Presseutstillingen i Vatikanet. — Vesterledens munkevesen. — «Credo». — † Fru Hedvig Binnealle. — Vår feriekoloni. — Spørsmål og svar. — Herhjemme. — - og derute.

„Syvfoldig er din nådes verk —“.

Vi leser i det merkelige sted hos Esaias hvor profeten taler om ham som skal komme og forløse menneskene fra synd og død og dom, idet han ser denne Frelser som en kvist som spirer frem fra Jesse rot — at Herrens ånd skal hvile over ham som visdoms, forstands, rådets, styrkens, kunnskapens og Herrens frykts ånd. Vi erfarer altså at som der er syv sakramenter og syv bønner i Fadervår, så er også Guds Helligånds gaver syvfoldige.

I hele sin fylde bodde disse syv gaver hos Kristus, den rene og syndefrie. Men vi mennesker må i all vår ufullkommenhet kjempe oss frem til å få dem etterhvert — etterhvert som vi renskes ut for alt det subjektive og evner å leve livet ikke for vår egen skyld, men for vår næstes. Og den første gave vi da må be om må komme og opklare vår bevissthet er Herrens frykt.

Ti frykten for Gud nedbryter vårt hovmot og vår forfengeligheit og gir oss den rette selvkritikk, det rette syn på vår egen ringhet i forhold til Guds majestet. Gudsfrykt setter oss på den riktige plass i våre egne tanker og lærer oss derfor ydmyghet og beskjedenheter hvorved vi også lærer i takknemlighet å ta imot Guds gode gaver fremfor å kreve dem som vår rett fordi vi tror oss berettiget til Guds særlige oppmerksomhet og gavmildhet. Derfor skal vi be om fryktens gave først —

og dernæst om fromhetens gave som særlig bekjemper vår egenkjærighet, nest etter hovmot vår største hindring for et levende personlig

Gudsforhold. Med fromhet i sjel og sinn evner vi å elske Gud og tjene våre medmennesker i vennlighet og tålmodighet.

Kunnskapens ånd lærer oss å skjelne det gode fra det onde — lærer oss å vurdere livets fenomener og se dem i det rette lys.

Mens styrkens gave gir vår vilje kraft til å gjøre det rette og fly det fordervelige, hvor godt dette så enn kammouflerer sig og søker fristende å lokke oss bort fra Gud. Men styrke må ha noe til å regulere og beherske sig — og til dette tjener rådets gave. Ti kunnskapens ånd gir nok lys over livet i sin almindelighet, men anvisning til å handle rett er det rådets ånd som gir. Den styrer vår forstand som styrkens ånd dirigerer vår vilje om vi da selv påkaller den.

Disse fem gaver tar altså mest sikte på vårt utadventde liv — til bruk for vårt indre liv får vi forstandens gave, som klarer og styrker sjelens øie, så vi får et mer vidtfavnende syn på de guddommelige ting — og visdommens gave som gir oss det fulle herredømme over alt det som kunnskapens ånd har oplyst oss om.

Men — i bønn og offer, arbeid og forsakelse må vi leve oss frem til å opnå alle Helligåndens gaver, ti da først aner vi hva Guds kjærighet er — og først da evner vi å la menneskene se et svakt avglans av denne kjærighet gjennom våre egne handlinger.

Pinsehymne.

Ånder over ånder, i stormværets brusen
reiste Du Kirken i pinsedags gry,
løftet mot lyset i sitrende susen
spirende frøkorn i vingårdens ly.
„Vår!“ var ditt bud til de lengtende sjeler,
soldagens glød efter vinterens savn,
Livet fikk spire og gro hvor Du dveler,
Ånd over ånder, i Frelserens navn.

Ånd over ånder, ditt navn være lovet —
Du som har talt ved profetenes munn,
våket når sorgløse slekter har sovet,
manet i farens truende stund.
Israels hellige kall har Du vernet,
evige Trøster for hjerter i nød,
inntil Han kom som forbannelsen fjernet,
naglet til Golgatas kors i sin død.

Ånd over ånder, nu signer ditt virke
sjelenes vern i Guds kjærlighets pakt.
Sannhetens sollys i Frelserens Kirke
stråler i renhetens glans ved din makt.
Alltid ved strålende vidner Du kunde
løfte vårt blick mot Guds evige Sønn.
Stille som vårvind i susende lunde
kalte Du hjerter til bot og til bønn.

Ånd over ånder, Du strålende store,
kom som et stormvær med bulder og gny —
atter det trenges, det storverk Du gjorde.
Skjenk oss et pinsedagsunder på ny!
Se hvor Guds Kirke må bløde og lide,
helvedes horder står rustet og nær.
Send Du hver sjel som for Kristus får lide
glød fra de hellige blodvidners hær.

K. Kjelstrup.

Presseutstillingen i Vatikanet.

Av Sigurd Bruun-Tønnessen.

Tirsdag den 12. mai, den hellige Faders navnedag, åpnet den store internasjonale katolske presseutstilling sine porter for de besøkende. Åpningen blev foretatt av paven selv i nærvær av de i Rom tilstedeværende kardinaler, det diplomatiske korps og en hel del andre autoriteter såvel fra selve Rom og Italia som fra ellers den ganske verden.

Presseutstillingen har tilhuse i en veldig bygning som er opført i og omkring den berømte Pinjegården. Der er brukt moderne byggemateriell («Celotex»), så det gikk forholdsvis lett å opføre den og det vil gå som en lek å rive den ned igjen når tiden for utstillingen er omme.

De siste dager før utstillingen åpnet arbeidet man i bygningen med mangedoppelt styrke for å få det hele ferdig — og paven viste atter hvilken vekt han legger på dens betydning, idet han gav dispens for søndagen slik at også den kunde benyttes som arbeidsdag. Helt lykkes det dog ikke å få den i orden — men det blev dog slik at den kun-

de vises frem uten at de besøkende merket noe større til at der ennu stod en del igjen å rette på. Men slik er det jo ved alle utstillinger, så det vilde jo være rart om denne skulde slippe etterarbeidet.

Bygningen er inndelt i store og små saler og paviljonger eftersom de utstillende land har behov for plass.

Først kommer man inn i en stor hall hvor der sprudler en fontene i form av en gammel fregatt, der sender vannstråler ut både til kryss og til sidene. Dette gjør at man i det samme man trer inn her får føle en frisk kjølig luft i motsetning til den varmen som nu begynner å gjøre sig gjeldende i Rom. Tilhøre i denne hallen er der en provisorisk kinobygning hvori der fremvises film som har særlig forbindelse med pressearbeidet.

Fra hallen kan vi så gå inn over i utstillingsbygningen. Den er imponerende. Foran oss på en vegg har vi et veldig glassmaleri av den hellige Frans av Sales, pressens vernehelgen. Rundt om-

kring på veggene ser vi da utstillet de forskjellige lands aviser, tidsskrifter og blader. Alt er ordnet i den rekkefølge som de tilkommer. De store nasjoner har imponerende materiale, særlig legger vi merke til Østerrike, England, Frankrike og Holland. Ja, Holland har all ære av sin del. Der er i dette lands sal to vidunderlige glassmalerier som fremstiller pressen i religionens tjeneste. På det ene ser vi forskjellige grener av Kirkens arbeid — på det annet ser vi inn i et veldig trykkeri. Misjonsland som Japan, Kina, India o. s. v. har hver på sitt vis forsøkt ved sitt utstyr å få sitt særpreg frem. Og det har lyktes utmerket.

Men det som interesserer oss mest er jo Skandinaviens og da særlig Norge.

Det så til å begynne med ut som den skandinaviske utstilling skulde bli den reneste lapskaus, da alle våre ting var blandet sammen og utstillingens to arkitekter, Ponti og Carbone, som skulde forestå alle arrangements, jo ikke hadde greie på hvad som hørte til de enkelte land. Man sendte da bud etter Propagandakollegiets nordiske elever, og dansken Sørensen, svensken Høberg og så Taxt og underteignede gikk i gang med å sortere.

Skandinaviens har fått et rum sammen, og Danmark med sitt store katolikkantall har selvfølgelig mest å fremvise. Men vi står heller ikke tilbake. Det materiale «St. Olav» har sendt ned fortjener all ros og anerkjennelse. På den ene halve vegg i den skandinaviske sal ser vi altså vårt eget kjære blad med sin lille navnefrende «St. Olavs Barneblad» ved siden, som utgis og bekostes av St. Josephssøstrene.

Det har vel dernæst sin interesse å høre nærmere om hvordan vår «vegg» er prydet. Der er tre bilder: av vår første overhyrde biskop Fallize som grunnla «St. Olav», av vår nuværende biskop mgr. Mangers og av redaktøren mgr. Irgens. Rundt

omkring disse er opsatt omslagene på de senere års påskenummer og prøver av hvordan bladet ser ut som det kommer til oss ukentlig. Ennvidere omslag fra «Kimer I Klokker». På høire side er «St. Olavs Barneblad» arrangert med numre som viser dets utvikling og et av julenumrene. Ennvidere er der opsatt en del norske landskapsbilleder — sendt ned av St. Josephssøstrene — som gir de besøkende et innblikk i hvordan det landet ser ut som dette bladet «St. Olav» utkommer i. På en hylde ligger der et eksemplar av det første «St. Olav» omsluttet av et vakkert blått skinnbind og trykt med gullbokstaver (det er nemlig det aller første eksemplar som blev tilstillet biskop Fallize og derfor er utstyrt med gulltrykk. — Red. anm.). Ved siden av det ligger en årgang av «St. Olavs Barneblad», innbundet i delikat brunt skinnbind. I en reol ligger der så flere eksemplarer av «St. Olav», både den store og den lille. Det er nye og eldre nummer, så de som ser i dem kan følge utviklingen og få et innblikk i innholdet.

Ja — slik er det nu. Men hvordan vil det bli på neste utstilling? Vi ser her flere eksemplarer på hvorledes det i andre land er gått med pressen. Vi ser små månedsblad som i løpet av utrolig kort tid har svunget sig op til mangesidige dagblad. Lignelsen om sennepskornet kan med full rett anvendes også på pressen. Et gammelt ord sier: «Man opnår alltid det man innerst inne vil». La oss løfte i flokk, la oss ville i flokk, at vårt «store» «St. Olav» blir dagblad og vårt «lille» «St. Olav» ukeblad. Støtt dem begge — og la det lille frø som blev lagt ned av biskop Fallize under vår nuværende biskop vokse sig stort og sterkt i stadig vekst og utvikling.

Sigurd Bruun-Tønnessen.

Vesterledens munkevesen.

Av SIGRID UNDSSET

Peter Schindler: Vesterledens Munkevæsen. Med særligt Henblik paa Benedikt af Nurcia. (G. E. C. Gads Forlag, København).

I. Del. Ordensvæsenet som Fænomen og Munkelivets Oprindelse (1931). II. Benedikt af Nurcia (1935).

I «Tidens Tegn» har Sigrid Undset skrevet følgende instruktive artikkel som vi efter forfatterens ønske med stor glede gir plass i «St. Olav».

*

Montalemberts store arbeid Les Moines d'Occident er, som han selv sier i forordet, skrevet for å hevde «den katolske og historiske sannhet nettop på det område hvor den har vært mest miskjent, og hvor den enda møter mest av antipatier og fordommer». Montalemberts arbeid var banebrytende dengang da det kom ut i 1860. Forskningen

siden den tid har gjort at det nu er delvis foreldet. Det behandlet dessuten bare Vesterledens Munkevæsen fra St. Benedikt til St. Bernhard og beskjeftiger sig fortrinsvis med forholdene i Frankrike og på de Britiske øier.

Det er et imponerende tiltak av den danske prest Peter Schindler å skrive en ordensvesenets historie i Vesterlandene i tre bind, bygget på den nyeste forsknings resultater. Og respektinngyvende at Gads forlag har hatt mot til å gi ut et sånt verk i et lite sprogsamfund, atpå til i en tid da interessen for historisk lesning ikke går i retning av videnskapelige undersøkelser over idéer og deres skjebne i realiteternes verden, men vesentlig er rettet mot kolorerte biografier av enkeltpersoner, helst skrevet sån så de uten vanskelighet kan legges til grunn for filmsmanuskripter.

Første bind behandlet ordensvesenet som fenomen. Pastor Schindler definerer de forskjellige typer av ordensliv,

slik de gjennom tidene har utviklet sig innen den katolske kirke, fra de eldste former for klosterlige sammenslutninger i Egypten i det tredje århundre etter Kristus, deres spredning utover hele den kristne verden og nydannelsene, fra middelalderens innsats til de nyere og nyeste tiders kongregasjoner med spesialiserte oppgaver: misjons-, lære- og sykepleiegjerning. I en rekke kapitler behandles arten av det religiøse liv innen ordnene og deres stilling innen kirken og samfundet, hvad ordnene har gitt innad og utad, og også det stoff til konflikter med sekulærgeistligheten, menighetslivet og verden forøvrig som de klosterlige organisasjoner til enhver tid har rummet.

Så følger en fyldig gjennomgåelse av det kristne munkevesens utvikling fra spirer som fantes i Israel på Jesu tid og som Han iallfall var så langt fra å fordømme, så hans ord til den rike yngling i evangeliet om å gå bort og selge alt for å følge Ham i virkeligheten ikke kan ha virket overraskende på Hans tilhørere. Det nye var at Kristus innbød gutten til å følge sig, istedetfor å gå og slutte sig til en essenerkoloni f. eks. — de bestod nettop av folk som hadde gitt bort alt for å følge askesens vei til større fullkommenhet. Direkte forbindelse mellom essenerne og de første kristne asket-samfund kan ikke påvises; der ligger etpar hundre år imellem, og i den tiden levet de kristne asketer i sine hjem uten faste organisasjoner. De gudviede jomfruer blev boende hjemme, og da kristenforfølgelsene drev så mange troende ut i ørknene bortenfor Nildalen levde asketerne eneboerliv og sluttet sig i begynnelsen helt spontant sammen i små grupper på to og tre. Utviklingen i Egypten fra anakoretliv til coinobitisme, bevegelsens vekst og utbredelse, måten hvorpå den monastiske livsform måtte lempes etter de sociale forutsetninger og naturforholdene overalt hvor den trengte frem er skildret i en rekke kapitler, hvor det enestående fengslende stoff er anskuelig og livfullt behandlet. Eneboerlivet forutsatte sollandenes klima, hvor livsfornödenhetene kan bringes ned på et utrolig knapt minimum og lyset og heten besørger desinfeksjon som i råere og fuktigere egne tvinger folk til å finne op en smule hygiene. Så der må det fra første stund av vike for det regelbundne samliv i klostrene. Ved siden av livet i bønn blir munkelivet et arbeidsliv — og kristenheten oppdager at selve det arbeid som antikkens mennesker regnet for slavegjerning, uverdigg frie menn, kan bli gudstjeneste. Denne utvikling hadde alt vært i gang lenge da Benedikt fra Nurcia skapte sin syntese av fedrenes erfaringer og for århundrer fremover satte sitt preg på vesterlandenes klostervesen.

Bindet slutter med en kortfattet oversikt over munkevesenets historie innen orientens skismatiske kirker — hvor så meget av det oldkirkelige klosterværdier er blitt bevart, men hvor der knapt finnes ansatser til noe lignende den verdige utvikling innen den katolske Kirke i vesten, av kontemplativt liv i egentlig forstand, av organisert misjonsvirksomhet og sjelesorg utenfor klostermurene, av pedagogisk, videnskapelig og karitativt arbeid. Et kapitel som vel dessverre av nødvendighet er blitt altfor kort, behandler beslektede fenomener utenfor kristendommen. Askese, d. v. s. forsakelse av i sig selv uskyldige nydelser enten for å trene sjelen til fullere herredømme over de vegetative og instinktive livsytringer, eller for å sone misbruk av disse nydelser, kjennes jo praktisk talt i alle religioner. Jo

mere utviklet et folks religiøse kultur er, jo mere utviklet er gjerne askesens teori og praksis — enten så målet er rent subjektivt, personlighetsdannelse, eller det er rettet mot overholdelsen av en lov som opfattes som selve stammens livsbetingelse (f. eks. askesen innen Moseloven), eller mot en guddom som asketen søker å opnå kontakt med.

Annet bind utkom siste høst. Det er helt viet Benedikt av Nurcia og hans verk som gjorde at han i sannhet blev far for tusentals sønner og døtre i klostrene fra Middelhavslandene til Island. Han blev det nettop fordi han ikke selv ante at han skulde bli stående i Europas kulturhistorie som en av dens giganter. Da han som blottende ung student flyktet fra Rom fordi han hadde sett så mange av sine kammerater gå tilbunns i det halvhedenske gudløse miljø og ikke innbilte sig at han var bedre eller sterkere enn andre, søkte han bare en livsform som kunde fremme hans egen sjels liv i Gud. Fordi han var villig til å undvære alt annet enn Gud, holde ut alle trengsler hvis de bare kunde føre ham nærmere Gud, modnet han til den kristne personlighet som andre tydde til for å finne veiledning i sitt gudsforhold. Summen av et langt livs erfaringer — alt han selv hadde gjennomkjempet og alt han hadde lært under sitt arbeid med å hjelpe andre i kampen for å leve kristenlivet så fullkommen som mulig — la han ned i sin Regula. Han tenkte ikke på å skape et originalt verk, tvertom, han viser stadig tilbake til sine forgjengere i kampen, til evangeliene, til egyptere og grekere, Galliens og Italias munkefedre. Han tenkte ikke på å stifte noen orden — Regula er skrevet for de klostresamfund han selv hadde stått i spissen for, Subiaco, Monte Cassino og datterklosteret i Terracina. For hans nærmeste ettertid står Benedikt som mannen hvis vesens grunntrekk er måtehold og klarhet. Enslags sportsånd hadde sneket sig inn i munkevesenet — askesen blir drevet for sin egen skyld, rekordprestasjoner beundret og efterlignet. Det resulterte i fanatisme hos fåtallet som kan arbeide sig op til den størst tenkelige frigjorthet fra fysiske behov, i motløshet og selvopgivelse eller hykleri hos flertallet, som hverken kan be eller arbeide hvis de skal sulte og fryse og våke utover en viss grense. Benedikt er klar over at askese har ingen verdi som mål, bare som middel. I sin regel fastsetter han det minimum som umulig kan falle for hårdt for noen, forutsatt at han eller hun i det hele har kall til klostret. I stedet for kappestriden om asketiske prestasjoner setter han hjelpsomheten innen søskensamfundet — la de hårdføre bare gjøre mere, men de må ikke påtvinge de svakere avsavn som de ikke tåler. For barn, gamle og syke er kravene ytterligere mildnet, disiplinærstraffene er variert efter alder og fatteevne. Benedikt vil at klosteret virkelig skal være et hjem hvor en familie av valg-frender lever under abbedens faderlige styre. Der er ikke tale om noen sammenslutning av klostre som følger Benedikts regel — forholdene førte siden til forskjellige forbund mellom benediktinerabbadier. Men hvert abbedi var tenkt som en selvstyrt enhet, og benediktineren trer inn i et bestemt kloster, ikke som senere tiders ordensfolk, i denne eller hin orden.

Livet i abbediet har et eneste mål — at Gud må bli dyrket av sine skapninger sånn så Hans vilje med dem blir oppfylt, idet de når det inderligste samfund med Ham. Munkens første plikt er den direkte gudsdyrkelse — lovprisningen, korbønnen. Ved siden av er der avsett tid til hver en-

kelt munks private bønn om alt som ligger ham personlig på hjerte — kort og pur bør den være sier Benedikt. Fordi den endeløst lange kortjeneste som de eldre samfund hadde lett blir rutine — det er de ferreste gitt å kunne bevare sjelens samling så lenge — forkorter Benedikt officiet (til en syvendel av det som f. eks. var brukt i mange russiske klostre like til deres ophevelse). Husarbeid, jordbruk og studier var ikke ukjente i de eldre munkesammenslutninger, Lerinerne la enda spesielt vekt på studier. Benedikt gir alt dette en bredere plass, fordi hans munkar får mere tid tilovers, og fordi det er en god innøvelse i hjelpsomhet, tålmodighet og gjensidig høflighet at menn fra alle samfundets lag og i alle aldrer går sammen i allslags arbeid.

At benediktinerne blev kulturbærerne utover gjennom de mørke århundrer, at det blev ordensfolket som skapte orden i en kaotisk tid — det var frukten av den regel som Benedikt hadde gitt sine sønner: først å søke Guds rike. Mellom de menn som hadde arbeidet på å bli fullmodne kristne mennesker fant pavene misjonærer, biskopene som fortvilet over sognegeistlighetens mangel på utdanning og folkets religiøse uvitenhet skolemestere, de rådløse og forkomne bønder landbrukslærere og håndverksmestere. Legendediktningen om Benedikt har vært sparsom; de fleste mirakler som Gregor den Store beretter om ham er ikke under i teologisk forstand — d. v. s., de lar sig forklare som naturlige og normale utslag av kraften hos et menneske som med hele sin vilje sier ja til Gud og søker Ham og Hans kraft. Benediktinerordenenes historie i fjorten hundre år er preget av denne samme usensasjonelle styrke, Guds virken gjennom villige og helhjertet hengivne tjenerne og tjenerinner. Hvor benediktinerne sviktet hadde de ikke den undskyldning at deres far krevet det overmenneskelige av dem.

Pastor Schindler utga til Monte Cassinos jubelår 1929 en dansk oversettelse av Regula. Det vilde vært godt om han hadde tatt den inn i den foreliggende bok, men det er vel ikke blitt plass til den. Derimot oversetter han nu Gregor den Stores Benedictus-Vita, kommenterer det og tegner et vakkert bilde av Gregor i hans forhold til samtiden. Men det undrer mig at pastor Schindler i avsnittet om oversettelser og utgaver av Gregors Dialoger ikke nevner de norrøne (fra Island). Både den smukke bearbeidelse av annen bok, Benedictus Saga, og det som foreligger av en oversettelse av dialogernes første til fjerde bok er trykt i Heilagra Manna Sögur, utg. C. R. Unger, Chr.a. 1877.

Det er meningen at tredje bind av verket skal gi en oversikt over ordnernes historie fra Benedikt til nutiden. Jeg kan ikke la være å uttale mitt håp om at pastor Schindler her vil finne plass til en inngående behandling av nonneordnernes og søsterkongregasjonenes historie. Debatten om kvinnes adgang til presteembeder i den norske statskirke er egentlig oss katolikker uvedkommende; for oss er det nok at Jesus selv har anvist arbeidsdelingen mellom apostlene som Han sendte ut for å forkynne evangeliet og de kvinner som fulgte Ham og tjente Ham på andre måter. Fra Oldkirkens dager av var den kristne gudstjeneste i spesiell forstand forvaltningen av nadverdsakramentet, og der var ingen kvinner tilstede ved det påskemåltid da Han innstiftet det og bød dem som satt tilbords med Ham å «gjøre dette til min ihukommelse». Men visst er det, at

reformasjonen betød et brudd med tradisjonen fra Oldkirkens dager også i det at den satte stengsler for kvinnes initiativ på det religiøse livs område og tok fra dem deres gamle legitime innflytelse i kirken. Tiltross for historien om at et kirkemøte engang i begynnelsen av middelalderen skal ha drøftet, hvorvidt kvinnene hadde sjel (jeg vet riktignok ikke hvilken hjemmel der finnes for historien) så er det jo en kjennsgjerning at kirken fra første stund av ganske upartisk tok på sig å lede både menns og kvinners sjeler, tilla kvinners synd eller hellighet samme betydning som menns, og flertallet av kirkefedrene har brevvekslet i fleng med damer og herrer om religiøse spørsmål. Dalmatieren Hieronymus generer sig ikke for å søke bistand hos romerinnen Paula under sitt arbeid med en ny latinsk bibelutgave. De angelsaksiske abbedissers maktstilling og intellektuelle kultur gjør dem til læremødre og rådgivere for prelater og konger likevel som for bygdefolket omkring deres kloster. Det er et prær for biskoper og abbeder å ha fått sin teologiske utdanning hos St. Hilda i Whitby, Bonifacius får Lioba over for at hun kan hjelpe ham med Germaniens kristning. Noen århundrer senere får Islands første biskopper sin geistlige opdragelse hos nonnene i Herefurth. Hele middelalderen igjennem får den praktiske og den mystiske teologi uavlatelige stimulanter av klostergitte forfatterinner — Hildegard, Gertrudis, de to Mechtilde, Birgitta er bare noen av dem. Katerina av Siena former sin generasjon av dominikanere, den spanske Teresas innflytelse er enda større enn hennes berømte åndelige datters, «Lille Therese» i nutiden. Reformasjonstidens brytninger kaller kvinner som Angela Merici og Mary Ward til nye oppgaver på pedagogikkens område. Og i vårt århundre er det nok å minne om Nano Nagle, «the lady of the lamp», — på en tid da man her i Norge ennå satte forsømte barn i tukthus til konfirmasjonsundervisning, arbeidet hun og hennes medhjelpersker dag og natt som lærerinner og sykepleiersker mellom de fattigste i Irlands byer. Engländerne fant navnet så vakkert så de overførte det på Florence Nightingale — som reformerte det protestantiske syn på sykepleien da hun fant ut at også i den konfesjon som hun tilhørte måtte vel kvinner uten å miste sin verdighet og ære kunne påta sig det arbeid som Moder Aikenheads Sisters of Charity og Moder Mc. Auleys Sisters of Mercy skjøttet så kompetent. Det var hos Moder Aikenhead at Miss Nightingale søkte plass for å lære sykepleie, Moder McAuleys datterhus i Bermondsey som på en dags varsel gav henne fem søstre med til Krim. Samtidig med at Camilla Collett her hjemme sliter sig sund i bitterhet og oprør mot mannfolketyranniet sender Moder Pelletier sine døtre av Den Gode Hyrdes kongregasjon ut over to kontinenter, Moder Javouhey forsøker å løse neger-slaveriets problem på egen hånd i den lille mønsterkolonien i Guyana som hun selv skapte og styrte. For å trøste en ung søster som ikke hadde klart en oppgave der var blitt lagt på henne skriver Moder Stuart, med et bilde hentet fra sine erfaringer som rytterske: «Å, men er det ikke åndeløst spennende, når man arbeider sig op av en sølet grøft mens en ser fire skinnende hestehover lyne over sitt hode!» Det passer ikke dårlig som motto over masser av menns og kvinners pilgrimsferd gjennom det åndelige eventyr som klosterlivet har vært for dem.

Pastor Schindlers bok handler om emner som de aller

fleste mennesker er forbausende uvitende eller ufullstendig underrettet om, og han har, såvidt jeg kan dømme om det, overalt i sitt verk nyttet forskningens nyeste resultater. Munkevesenet er en faktor av så grunnleggende betydning ikke bare i kirkehistorien, men i Europas kulturhistorie, så denne bok bør finne vei ikke bare til bibliotekene, men til private boksamlinger overalt hvor historisk interesse finnes og prisen ikke virker absolutt prohibitiv.

Sigrød Undset.

„CREDO“

anbefales av samtlige nordiske overhyrder.

På det nordiske bispemøte som i dagene 22.—23. april d. å. avholdtes i Stockholm, blev der vedtatt følgende resolusjon angående det katolske tidsskrift «Credo»:

De i Stockholm forsamlede biskoper og apostoliske prefekter anbefaler på det varmeste tidsskriftet «Credo» til alle katollikers opmerksomhet både hvad abonnement og medarbeiderskap angår. De er alle enig i at «Credo» som skandinavisk katolsk tidsskrift er av stor verdi for den katolske idé og den katolske kulturs fremgang i Norden, og at den derfor har en betydningsfull plass å utfylle ved siden av våre vikariatsblad.

Møtet godtar som hovedredaktør mgr. Berndt David Assarsson i Stockholm. Som redaktører for de enkelte nordiske land anerkjennes av de respektive apostoliske vikarer og prefekter: pater A. Menzinger for Danmark, mgr. K. Kjelstrup for Norge og fil. mag. Jarl Gallén for Finnland.

Fru Hedvig Binneballe.

En trofast katolikk, fru Hedvig Binneballe, f. Unger, er avgått ved døden i den høie alder av 81 år. I de siste måneder har hun måttet holde sengen efter lengre tids svakelighet, men hennes glede og takknemlighet for Kirkens sakramenter var usvekket.

Fru Binneballe var datter av forlengst avdøde byggmester Unger — en av de allerførste katolikker her i Norge efter Kirkens gjenreisning. Hun var født og oppdradd i Oslo og blev i en ung alder gift med distriktslæge Binneballe og bodde med ham først i Farsund og senere i Amli, hvorfra hun

som enke flyttet tilbake til Oslo for ca. 30 år siden.

Hun var en from katolikk, æret og avholdt av alle som kom i berøring med henne. I det skjulte utøvet hun en stor godgjørenhet og mange vil savne hennes elskverdige personlighet og kjærlige hjerte: I de siste fire år er hun blitt pleiet av en St. Elisabethsøster med opofrende omsorg og hennes kjærlige sinn gav sig mange utslag overfor denne søster som kan fortelle det ene vakre trekk efter det annet om den avdødes takknemlighet og elskverdighet. Et stille liv i det skjulte er slutt — men Herren som ser i lønndom, vil sikkert vite å lønne det nu. — R. I. P.

Vår feriekoloni.

Så skal vi ut igjen til Sylling med alle barna som trenger å komme på landet. Vi ser at andre feriekolonier allerede lenge har arbeidet med innsamling og forberedelser. Og nu begynner vi. Vi skal i år forsøke å ha barna ute så lenge som mulig i ferien i Sylling. Borte fra all den brente bensin og olje som ligger som stank i luften langs gater og plankegjerdar i Oslo østkant. De som nu ser asfalten smelte under føttene — skoene gråne av støv — mens duften av søplekassene stryker gjennom portrummene — vil nok hjelpe våre små piker og gutter ut av dette storbyhavet noen uker i år også — før de selv drar på landet!

Ute i Sylling — (1ste g. 1929) — vet vi at barna får det bra. All den melk og mat de kan få i sig vil de få — sol og ozonrik luft — stor lekeplass — deilige lokaler — alt venter på barna. Vær snild og gi forsynet og St. Vinsensforeningens feriekoloni en håndsrekning. Liste er utlagt i St. Olavs ekspedisjon. Bidrag kan sendes bladet «St. Olav», sognepresten i St. Olav eller St. Halvard — eller til St. Vinsensforeningens form., Ensjøveien 1.

Revidert regnskap sendes vikariatet og «St. Olav» såsnart innsamlingen er avsluttet. Det er nu 12te gang vi drar ut med barna.

Oslo, 25. mai 1936.

For St. Vinsensforeningen

IVAR RUYTER,

president.

Spørsmål og svar.

(Under denne rubrikk vil en av våre medarbeidere, sogneprest Kjelstrup i Kr.sand, svare på spørsmål som kan påregne almen interesse).

Under fordømmenes og opinionens trældom.

Spørsmål:

Det er bare leilighetsvis jeg får anledning til å lese «St. Olav», men jeg har med stor interesse stiftet bekjentskap med Deres «Spørsmål og Svar» som har gitt mig opplysning om mange ting jeg før ikke visste. Jeg ser at De svært ofte klager over at fordømmene mot den katolske Kirke er så store her i landet, og det har De nok rett i, så vidt jeg kan skjønne. Men når De beskylder oss norske protestanter for mangelfull historisk og religiøs opplysning, da tar De sikkert munnen for full. Tillat mig derfor et spørsmål: Har De under Deres virksomhet som katolsk prest oplevet ting som berettiger Dem til en sådan anklage?

En vitebegjærlig.

Svar:

Jeg skal med glede svare på Deres spørsmål. De forstår nok at jeg som nordmann gjerne vil utstyre det norske folk med så mange gode egenskaper som mulig, men mine erfaringer og opplevelser under over tredve års geistlig virksomhet er av den art at jeg må gi vår navngjetne norske konvertitt dr. theol. Krogh-Tønning rett, når han skriver i sine «erindringer»:

«Man kan få folk til å tro det argeste sludder, når man bare forstår den kunst å anrette det på en tiltalende måte. Da vil det alltid være nogen som biter på kroken, og du tør dristig påstå at månen er blitt til av en grønn hollandsk ost, og at solen er en stor lykt som bæres omkring av en gammel kone. Men fortell dem at den katolske Kirke forkaster all semipelagianisme, at den ikke tilber jomfru Maria, eller at Jesuitene fordømmer den setning at «hensikten helliger midlet» — fremlegg de autentiske aktstykker som avgjørende bevis, like så sikkert som at $2 \times 2 = 4$: man tør vedde ti mot en på at det ikke vil bli trodd, når det strider mot den herskende opinion. Ti hvor mange er det som tør bryte med den herskende opinion?»

Mine egne erfaringer svarer nøiaktig til hvad denne gamle lutherske sogneprest her skriver. Det store flertall av våre landsmenn er slaver av den herskende opinion som er preget av dypt inngroddet fordømmer mot den gamle Kirke samt en høist ensidig og mangelfull historisk utrustning. Jeg skal fortelle Dem nogen eksempler valgt i fleng. Man vet ikke om man skal le eller gråte av dem.

Under min virksomhet i en by her på Sørlandet hadde jeg ofte besøk av en ung mann som tilhørte Pinsevevnerne. Han lænte av og til katolsk litteratur av mig og slog gjerne av en liten passiar om det leste. En dag sa han til mig: «Undskyld at jeg sier det, men den Nero var en stygg pave. Han forfulgte jo lutheranerne, så de måtte skjule sig i Katakombene». Da jeg i all vennlighet gjorde mannen oppmerksom på at Nero ikke var pave, men hedensk keiser, og at han levet halvannet tusen år før Luther så dagens lys, svarte han uanfektet: «Nei, hr. pastor, vi protestanter har

en annen opfatning av det spørsmålet». — «De tar feil», sa jeg, «gå og spør en lektor her ved den høiere skole, så skal De høre». «Å nei», svarte han smilende, «det kan jeg spare mig, for det er jo en kjent sak at katolikkene forvansker historien». La mig tilføie at mannen slett ikke var nogen dumrian. På mange områder var han både belest og kunnskapsrik.

Et eksempel til på hvad der kan presteres av «en mann av folket» når det gjelder historie. Jeg var innom en av våre gamle, ærverdige middelalderkirker, en bygning med metertykke murer fra det 12. århundre, men restaurert på en pietetsløs måte ved kasselignende tilbygg av tre. Den gamle kirketjeneren fulgte med mig. «Ja, denne delen er fra den hedenske tiden, sa han og pekte på de svære kistemurene. Jeg så forundret på ham. «Det kan da ikke være mulig», sa jeg. «Jo», påstod mannen, «det vil si fra før den tiden da Hellig Olav innførte den lutherske tro i Norge». Hvad gir De mig for den opplysningen?

De kan naturligvis si at dette er undtagelser. Jeg innrømmer at de hernevnte tilfeller er særlig graverende, men ett er iallfall sikkert, og det er at kjennskapet til Kirkens 1500-årige historie før den tyske reformators opreden er omtrent lik null hos en mengde norske protestanter av det jevne folk. Det har jeg erfaret utallige ganger.

Forbausende er også den lettroenhet som utvises når det gjelder bakvaskelser overfor Moderkirken. La mig også her få meddele et par eksempler av de mangfoldige jeg i årenes løp har oplevet. De er talende vidnesbyrd om at gamle pastor Krogh-Tønning ikke overdrev.

Jeg abonnerte før på et av våre kristelige ukeblad som har stor utbredelse blandt «kirkefolket» her på Sørlandet. En dag støtte jeg på en notis som bar overskriften: «Stakkars uvitende katolikker». Den fortalte at de stygge katolske prestene nu hadde begynt å selge billetter til sitteplasser i himmelen! Og de tjente en masse penger på det, for de stakkars uoplyste katolikkene blev underrettet om at hvis de ikke i tide sikret sig billetter, måtte de finne sig i å stå på sine føtter hele evigheten igjennem. En enkelt sitteplass-billett kostet 100 kroner, het det, men familiefedre med mange barn fikk moderasjon. Notisen sluttet med ordene: «La oss takke Gud at Luther forte oss ut av pave-dømmets mørke og prestebedrag!» Jeg skrev straks til redaksjonen og spurte meget høflig om man vilde la mig få vite hvor man hadde denne eiendommelige meddelelse fra, og forsikret at det hele måtte bero på en misforståelse. Jeg fikk intet svar. To ganger skrev jeg, og begge mine skrivelser havnet i redaksjonens papirkurv. Likedan gikk det, da samme blad bragte en notis om at de katolske presters pengebegjær blev større og større — nu hadde de endog forhøiet prisen på vievann som var en livsfornødenhet for enhver katolikk!

Et annet «kristelig» blad av samme type fortalte sine lesere at pavestolen nu hadde besluttet at Jomfru Maria skulde befraktes som «den fjerde person i Treenigheten». Da jeg i en skrivelse til bladet hevdet at historien var meningsløst oppspinn, svarte redaksjonen at den hadde sin nyhet fra absolutt pålidelig hold. Punctum finale!

Kom nu ikke og fortell mig at så latterlige bakvaskelser ikke vinner tiltro hos de fromme lesere. Jeg vet av erfaring at de tror blindt hvad disse oppbyggelige blader bringer.

ger til torvs. Var ikke denne lettroenhet så uendelig tragisk, kunde historiene hevde sin plass i et vittighetsblads spalter. Men det sørgelige er at denne fordomsfullhet og lettroenhet overfor bakvaskelser mot Moderkirken utnyttet av samvittighetsløse sektpredikanter som ser sin interesse i å utdype kløften mellom kristne brødre som etter Frelserens inderlige ønske skulde være ett.

K. K.

Jesuitene i Danmark.

Spørsmål:

Under et opphold i Danmark fikk jeg til min overraskelse høre at i dette vårt naboland har Jesuitene full frihet til å virke — akkurat som andre katolske prester. I selve Kjøbenhavn har de således en meget søkt kirke med en høiere skole som nyter stor anseelse, og sognekirker i Ordrup, Aarhus o. s. v., og det later aldeles ikke til at de betraktes som de uhyrer våre hjemlige lutheranere gjør dem til. Hvordan kan det forklares at dette betydningsfulle moment ikke kom frem under stortingsdebatten om det odiøse jesuitforbud i 1925? Jeg synes det hadde vært naturlig å rette en forespørsel til danske lutherske geistlige om hvilke erfaringer man hadde gjort med hensyn til dette ordenssamfund som de norske statskirkeprester er så livende redd for.

En venn av trosfrihet.

Svar:

Av de skandinaviske land er det bare Norge som i dette stykke ennå ikke har gjennomført likhet for loven også på det religiøse område, ti både søndenfor Skagerak og på den annen side av Kjølen har Jesuitene frihet til å opholde sig og virke. Ja, i den lutherske reformasjons moderland er der heller ikke lenger undtagelseslover mot ordenen — så litt som i andre protestantiske land som f. eks. Finland, Holland og England.

De har derfor rett i at det vilde vært naturlig om folkets kårne under sin drøftelse av konstitusjonskomiteens innstilling også hadde spurt hvilke erfaringer man hadde høstet i våre naboland. Skal vi nemlig se hen til forhold utenfor landets grenser, da må det være de protestantiske staters religionsfrihetslovgivning som det for oss ligger nær å lære av og efterligne. I stedet kom forholdene på en afrikansk misjonsmark som Madagaskar på tapetet, og man henviste til at katolske land som Frankrike og Portugal i sin tid utviste Jesuitene! Her gjaldt jo ikke spørsmålet et konkurranseforhold mellom hedningemisjonærer i et fremmed koloniland, og det dreiet sig ikke om et storkirkepolitisk oppgjør mellom antikerikale regjeringer og Vatikanet. Det var bare religionsfrihetens gjennomføring i vårt eget land det gjaldt, og da burde det snarere være forholdene i våre protestantiske naboland vi kunde lære noe av.

Det vil imidlertid sikkert interessere Dem å høre at der var en mann som henledet våre politikeres oppmerksomhet på denne side av saken. Men hans røst var et rop i ørkenen. Det var vår navngjetne kirkehistoriker professor Oluf Kolsrud. I en artikkel i «Morgenbladet» — just mens stortingsdebatten foregikk — forteller han at han hadde rettet en henvendelse til den dansk-lutherske biskop Amundsen og spurt ham hvad han mente om det norske jesuiterforbud. Biskopen svarte: «I Danmark vilde neppe noe menneske ønske undtagelsesbestemmelser mot Jesuitene. Dels fordi det strider mot religionsfrihetens prinsipp og dels

fordi vi ikke har hatt ulemper av dem. De har en kirke i Kjøbenhavn og en i Ordrup, et gymnasium i Ordrup har de måttet opgi av økonomiske grunner. De synes ikke vesensforskjellige fra andre katolske prester, kun er de kanskje i gjennemsnitt litt dyktigere».

Hertil kan ennå føies en uttalelse i det danske «Kristelig Dagblad» — en uttalelse som det danske «Præsteforeningens Blad» (nr. 14, 1925) karakteriserer som «fornuftige ord»: «Hvorvidt Jesuitene nu står ganske på samme punkt som i den første tid, er det vel ingen som med sikkerhet kan si, men en kjensgjerning er det at man aldri her i landet har merket nogen særlig ulempe av deres nærværelse. Deres mål er å gjøre det av med protestantismen. Ja vel, og protestantismens mål er å gjøre det av med katolisismen. Den av partene som bruker andre våben enn de rent åndelige vil ha best utsikt til å tape. Det har vi holdt på her i landet, og vi har stått oss godt på det».

Dette var «Kristelig Dagblad»s ord (også citert av professor Kolsrud i ovennevnte artikkel). Når våre hjemlige statskirkefolk således i kampen mot Moderkirken «bruker andre våben enn de rent åndelige», har de altså — ifølge sine danske trosfeller — best utsikt til å tape! Det er ord som man burde legge sig på hjertet her på berget.

Herhjemme.

Puten på N. K. K. F.s underholdningsaftener i april blev vunnet av G. 74. Den kan avhentes på St. Josephs Institutt.

Oslo. — Mariakongregasjonen hadde søndag den 24. ds. sitt siste selskapelige samvær for ferien. Underholdningen var utover det almindelige, idet dominikanerpater Béchaux holdt et meget interessant og fengslende foredrag om St. Dominikus's tredje orden, dens regler og formål. Selvsagt berettet pateren samtidig om den hellige Dominikus' liv og virke. Og når man hører om denne helgens ophøiede ferd og personlighet forstår man ennå bedre, som prefekten uttrykte det i sin takk, at hans «sønner» er som de er. — Ved bordet blev sommerutflukten drøftet og derefter fikk man noen velvalgte sangnumre, meget godt fremført av frk. Duschek, og med den vanlige sikre, gode ledsagelse av frk. Kjelstrup.

M. R.

— og derute

Etiopia. — Italia utviste like efter inntagelsen av Addis Abeba en del fremmede misjonærer, deriblandt også den franksfødte katolske prelat mgr. Jarousseau som i over 40 år har arbeidet i Harrar. Da denne mottok ordren, svarte han imidlertid at han kun vilde vike for bajonettene. Han har nu fått tillatelse til å fortsette sitt velsignelsesrike virke — som han gjorde det forrige gang han var utsatt for det samme, nemlig da kong Menelik utviste ham og han med fare for sitt liv nektet å parere ordre. Også den gang fikk hans mot sin belønning.

Redaktør: Mgr. Irgens.

K. Grønli's Bok- & Akcidenstrykkeri, Oslo.